

VYUŽITIE HYBRIDNÝCH HROZIEB V MINULOSTI A SÚČASNOSTI

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

**AKADÉMIA
POLICAJNÉHO ZBORU
V BRATISLAVE**

VYUŽITIE HYBRIDNÝCH HROZIEB V MINULOSTI A SÚČASNOSTI

Kód projektu : 314011CDW7

Realizácia projektu v rámci operačného programu „Efektívna verejná správa“
financovaného z Európskeho sociálneho fondu

**AKADÉMIA
POLICAJNÉHO ZBORU
V BRATISLAVE**

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

VYUŽITIE HYBRIDNÝCH HROZIEB V MINULOSTI A SÚČASNOSTI

MODUL - 3

Úvod do problematiky hybridných hrozieb

mjr. JUDr. Martina Cíchová

Bratislava 2023

Aktuálne hybridné hrozby

1 Noční vlci na Slovensku

2 Migrácia (Bielorusko vs. Litva, Lotyšsko, Poľsko)

3 Ovplyvňovanie volebných výsledkov

1 NOČNÍ VLCI

PÔSOBENIE ORGANIZÁCIE

- zriadenie základne ruskej nacionalistickej organizácie Noční vlci na Slovensku v obci Dolná Krupá (2018)
- obrnené vozidlá a tanky (neschopné streľby)
- na čele Jozef Hambálek

1 NOČNÍ VLCI

KTO SÚ NOČNÍ VLCI

ČASŤ ROZSIAHLEJ SIETE MIMOVLÁDNYCH ORGANIZÁCIÍ, VOJENSKÝCH ZDRUŽENÍ A SÚKROMNÝCH PODNIKOV, KTORÉ PRACUJÚ NA PRÍKAZ RUSKEJ VLÁDY.

PRÍKLAD TENDENCIE RUSKEJ VLÁDY ZADÁVAŤ NEŠTÁTNYM SUBJEKTOM ČINNOSTI, KTORÉ TRADIČNE VYKONÁVAJÚ ŠTÁTNE SPRÁVODAJSKÉ A OBRANNÉ JEDNOTKY:

- ZHROMAŽĎOVANIE SPRÁVODAJSKÝCH INFORMÁCIÍ,
- ŠÍRENIE PROPAGANDY,
- AGITÁCIA A PROVOKÁCIE,
- BOJOVÉ OPERÁCIE
- A NÁSILIE ŠITÉ NA MIERU
(VRÁTANE ZASTRAŠOVANIA A CIELENÉHO ATENTÁTU)

1 NOČNÍ VLCI

Alexander Zaldostanov („Chirurg”) – transformácia organizácie z anti-systémového motorkárskeho klubu na organizáciu s vlasteneckými sklonmi.

AUGUST 1991 - BRÁNILI NOČNÍ VLCI KREMEĽ PROTI POKUSU O PREVRAT KOMUNISTAMI.

❑ MEDAILA OD VTEDAJŠIEHO PREZIDENTA BORISA JEĽCINA.

❑ VLADIMÍR PUTIN UDELIL MEDAILU RÁD CTI ZA PRÁCU V OBLASTI PATRIOTICKÉHO VZDELÁVANIA MLÁDEŽE A ZA ZACHOVÁVANIE ODKAZU PADLÝCH Z VEĽKEJ VLASTENECKEJ VOJNY.

PROPAGÁCIA OLYMPIÁDY V SOČI 2014.

**VLAJKA NOČNÝCH VLKOV SA OBJAVILA
V RUSKEJ ČASTI MEDZINÁRODNEJ VESMÍRNEJ STANICE.**

1 NOČNÍ VLCI

VOJENSKÁ OPERÁCIA NA KRYME.

- ☐ ČLENOVIA MIESTNEJ “JEDNOTKY” NOČNÝCH VLKOV “SEVASTOPOL NIGHT WOLVES” AKO PODPORA RUSKEJ ARMÁDY:**
- **ZHROMAŽĎOVANIE SPRAVODAJSKÝCH INFORMÁCIÍ, DISTRIBÚCIA PROPAGANDY, ORGANIZOVANIE PROTESTOV A JEDNOTIEK DOMOBRANY A TAKTIEŽ KOORDINÁCIA S RUSKÝMI ŠPECIÁLNYMI OPERÁCIAMI.**
  - **KOORDINÁCIA BLOKOV CIEST A ZAMERANIE SA NA ZASTRAŠOVANIE MIESTNYCH ÚRADNÍKOV, ZAPOJENIE V NÁSLEDNÝCH BOJOCH NA VÝCHODE UKRAJINY.**

... NEBEZPEČENSTVO PRE STABILITU A BEZPEČNOSŤ SPOLOČNOSTI NIELEN AKO PRIAME OHROZENIE BEZPEČNOSTI A DEMOKRATICKÉHO USPORIADANIA SPOLOČNOSTI ICH PROTIPRÁVNymi AKTIVITAMI, ALE AJ ŠÍRENÍM PROPAGANDY A DEZINFORMÁCIÍ ...

1 NOČNÍ VLCI

INDIKÁTORY HYBRIDNÝCH HROZIEB:

**1. EXTERNÝ ALEBO INTERNÝ POLITICKÝ NÁTLAK
NA NAJVYŠŠÍCH ŠTÁTNYCH PREDSTAVITEĽOV
A ŠTÁTNE INŠTITÚCIE.**

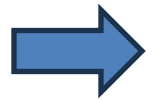
**2. INFORMAČNÉ A PROPAGANDISTICKÉ OPERÁCIE S CIEĽOM PODKOPAŤ
DÔVERU V ŠTÁTNE INŠTITÚCIE, VYVOLAŤ SPOLOČENSKÉ NEPOKOJE A VÁŽNE
DESTABILIZOVAŤ POLITICKÚ A BEZPEČNOSTNÚ SITUÁCIU.**

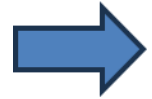
1 NOČNÍ VLCI

**APLIKÁCIA KONCEPTU HYBRIDNÝCH HROZIEB = PÔVODCOM ČINNOSTI JE ŠTÁT,
PRÍPADNE NEŠTÁTNY AKTÉR SPOLUPRACUJÚCI SO ŠTÁTNOU MOCOU**

1. POLARIZÁCIA SPOLOČNOSTI

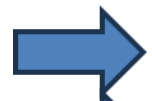

**BEZPEČNOSTNÁ HROZBU (BEZPEČNOSTNÍ ANALYTICI,
MAINSTREAMOVÉ MÉDIÁ)**

OBYVATEĽSTVO, KTORÉ INKLINUJE K PRORUSKÝM MYŠLIENKAM

2. A NÁSLEDNÉ DESTABILIZOVANIE USPORIADANIE ŠTÁTU V ŠTRUKTÚRACH NATO A EÚ.

DOPAD NA POLITICKÚ STABILITU V KRAJINE

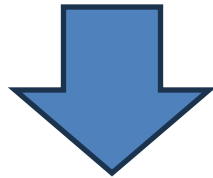

**VPLYV NA VEREJNÚ PODPORU SÚČASNÉHO SMEROVANIA
ZAHRANIČNEJ POLITIKY**

1 NOČNÍ VLCI

1. POLITICKÝ NÁTLAK

- ☐ TEN NEPRIŠIEL PRIAMO OD ORGANIZÁCIE NOČNÍ VLCI.
- ☐ VZNIKOL SPOLU S TOUTO SITUÁCIOU PO ROZSIAHLEJ MEDIALIZÁCII PRÍPADU (NÁTLAK ZO STRANY VEREJNOSTI).
- ☐ VNÚTROPOLITICKÁ POLARIZÁCIA A ROZDIELNA VOLIČSKÁ ZÁKLADŇA

**OSLABENIE DÔVERY V ZAHRANIČNO-POLITICKÉ SMEROVANIE SR A ZÁROVEŇ
OSLABENIE DÔVERY VOČI SR ZO STRANY ZAHRANIČNÝCH PARTNEROV**

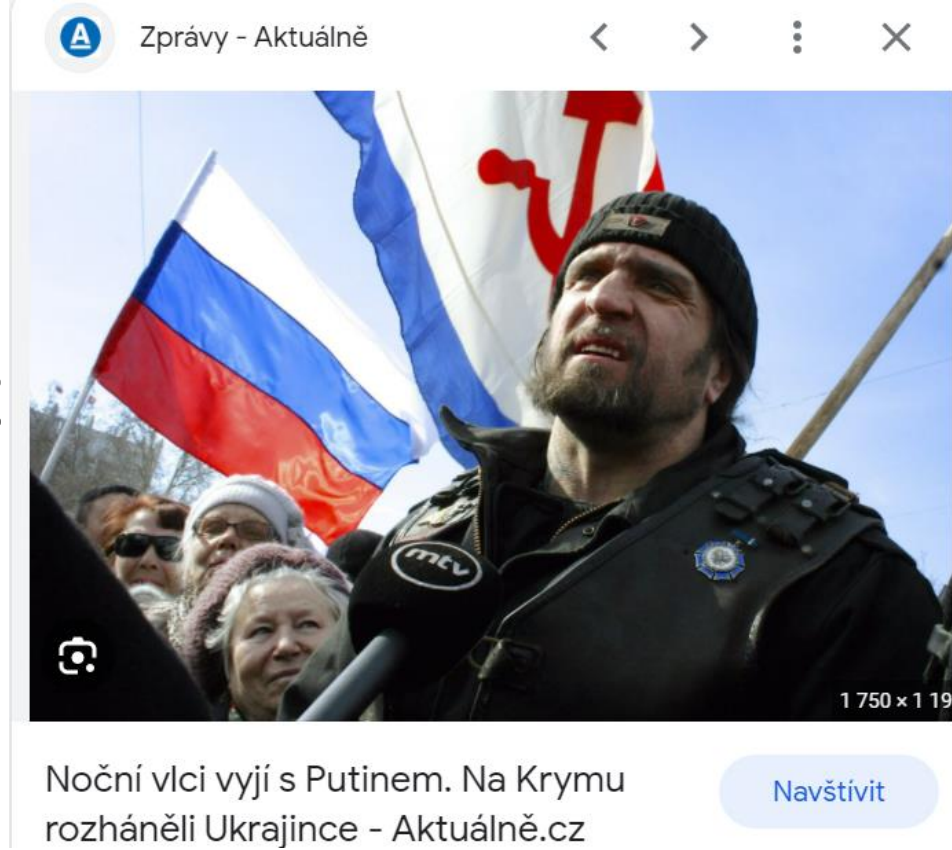
1 NOČNÍ VLCI

2. INFORMAČNÉ A PROPAGANDISTICKÉ OPERÁCIE

☐ PRÍTOMNOSŤ PROPAGANDY.

☐ PODNIK S IDEOLOGICKÝM VPLYVOM.

☐ PRORUSKÉ PREDSTAVENIA NA KRYME - KAMPAŇ MÄKKEJ PROPAGANDY (PROTIZÁPADNÉ NÁZORY A HLÁSAŤ MYŠLIENKU PRORUSKÉHO NACIONALIZMU)

1 NOČNÍ VLCI

2. INFORMAČNÉ A PROPAGANDISTICKÉ OPERÁCIE

- ☐ CESTY PO OSE MOSKVA-BERLÍN - VÍŤAZSTVO RUSKA NAD FAŠIZMOM (ŠÍRENIE PRORUSKÝCH MYŠLIENOK A MYŠLIENOK VŠESLOVANSKEJ VZÁJOMNOSTI)
  - ☐ HLAVNÉ SPRÁVY - OSLAVNÉ REPORTÁŽE O JAZDE NOČNÝCH VLKOV PO BIELORUSKU
  - ☐ ! VZHĽADOM NA POLARIZÁCIU V SPOLOČNOSTI NEEXISTUJE JEDNOTNÝ NÁZOR NA TO, AKO NA DANÝ PRÍPAD REAGOVAŤ !

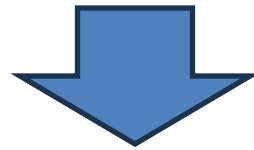

1 NOČNÍ VLCI - zhrnutie

1. PÔSOBENIE ORGANIZÁCIE NOČNÍ VLCI NA ÚZEMÍ SR SPŁŇA ZNAKY HYBRIDNÉHO SPÔSOBU BOJA A JE POVAŽOVANÉ ZA HYBRIDNÚ HROZBU.
2. ORGANIZÁCIA JE ÚZKO NAPOJENÁ NA KREMEĽ, PRIČOM NIEKTORÍ ČLENOVIA PÔSOBILI AJ VO VOJNE NA VÝCHODE UKRAJINY.
3. ORGANIZÁCIA JE ROVNAKO SCHOPNÁ VYUŽÍVAŤ SLABÉ MIESTA, AKO JE POLARIZOVANÁ SPOLOČNOSŤ, ALEBO NEDOSTATOČNÁ LEGISLATÍVA.
4. JEJ ČINNOSŤ VYKAZUJE ZNAKY PROPAGANDY A ŠÍRENIA PRORUSKÉHO NARATÍVU.

2 MIGRÁCIA

V Bielorusku sú nepokoje, protesty, brutálne zásahy, nedemokratické voľby, zadržanie letu 4978 spoločnosti Ryanair počas letu z Atén do Vilnius (23. mája 2021).....

25. júna 2021 za flagrantly porušovanie ľudských práv a nedemokratické konanie prijala EÚ sankcie zamerané na sektory financií, telekomunikácií, ropy a vojenských položiek, podobné iniciatívy zo strany USA a Spojeného kráľovstva.

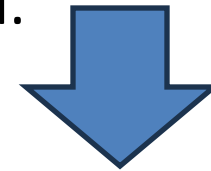
Lukašenko uzákonil svoje predchádzajúce plány a povzbudil migrantov k prechodu do EÚ (Litva, Poľsko, Lotyšsko).

2 MIGRÁCIA

- irackí Kurdi, Arabi, Sýrčania a Jemenčania.
- bežnými cestami vstupu do EÚ

je cez stredomorské krajiny.

- Napríklad Litva nahlásila 1 700 prechodov do polovice júla 2021 v porovnaní s 81 prechodmi v rovnakom čase v predchádzajúcom roku.

bieloruský štát zohral kľúčovú úlohu pri podpore migrantov k obchádzke východoeurópskych hraníc

2 MIGRÁCIA

RIADENIE MIGRÁCIE zo strany Bieloruska

- bieloruskí pohraničníci sprevádzali migrantov k hranici.
- bieloruskí aktéri uľahčovali činnosť prevádzačov.
- inzerovali lacné dovolenkové balíky s vízami za cenu len 20 USD na letisku, pričom muži oblečení v maskáčoch - pravdepodobne vojaci - radili migrantom, ako prekročiť hranice v susedných lesoch.
- Štátny úrad pre cestovný ruch ubytoval migrantov v štátnych hoteloch v Minsku predtým, ako ich eskortovali a doslova pretlačili cez bieloruské ploty na hraniciach.
- Strážne psy boli rozmiestnené za hranicou, aby zabránili akémukoľvek úteku.
- Letecké spoločnosti začali prevádzkovať priame denné lety zo Sulajmánie, Erbilu a Basry v Iraku do Minska.

2 MIGRÁCIA

POUŽITIE NÁSILIA PROTI POĽSKEJ POHRANIČNEJ STRÁŽI A VYBAVENIU.

- Dňa 8. novembra 2021 niekoľko stoviek migrantov použilo štiepačky na drôty a drevené polená, aby poškodili časť drôteného plota postaveného na ochranu hranice.
- 17. novembra skupina približne 500 migrantov sa pokúsila násilne vstúpiť na územie Poľska pri obci Dubicze Cerkiewne, pomocou provizórnej plošiny a hádzala kamene a zábavnú pyrotechniku.
- Viac ako 200 migrantom sa podarilo vyškriabať na druhú stranu, podporovaných bieloruskými policajtmi, ktorí používali lasery a baterky.
- Dňa 29. novembra sa skupina 70 osôb pokúsila dostať do Poľska na Mielnik, pričom hádzali kamene. Väčšine sa podarilo vstúpiť do krajiny. Bieloruskí policajti opäť použili lasery a stroboskopy, aby oslepili poľský personál.

2 MIGRÁCIA

POUŽITIE NÁSILIA PROTI POĽSKEJ POHRANIČNEJ STRÁŽI A VYBAVENIU.

- Násilné pokusy o prekročenie hranice pokračovali, zahŕňali útoky na poľskú pohraničnú stráž kameňmi, konármi a kovovými rúrami.
- Osvetľovacie zariadenia postavené na osvetlenie na hranici bolo ostreľované z vnútra Bieloruska a čiastočne znefunkčnené.
- Bieloruský personál tiež poškodil drôtený plot a obťažoval poľských úradníkov, ktorí sa ho pokúšali opraviť.
- 13. decembra došlo k patovej situácii, keď bieloruský vojaci hádzali kamene na poľský personál
- oslepovali ich lasermi a fackami.

2 MIGRÁCIA

MUČENIE, ZLÉ ZAOBCHÁDZANIE A PRÁVO NA ŽIVOT.

- Migranti trpeli bitím a iným týraním zo strany bieloruských vládnych agentov.
- Bieloruské sily používali výstrely, pravdepodobne slepé, v blízkosti migrantov v núdzi.

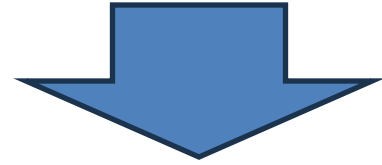

2 MIGRÁCIA

➤ POĽSKO, LITVA A LOTYŠSKO ZHROMAŽDILI NA HRANICIACH SVOJE ARMÁDY, VYBUDOVALI PLOT/MÚR.

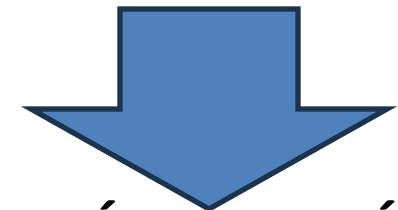
➤ NAPRÍKLAD POĽSKÁ VLÁDA REAGOVALA SILOU 17 000 VOJAKOV NA HRANICIACH.

**SKUPINY IRACKÝCH
A AFGANSKÝCH MIGRANTOV
UVÄZNENÝCH NA POĽSKÝCH
A LOTYŠSKÝCH HRANICIACH**

2 MIGRÁCIA

- TURECKO ZABRÁNILO ĽUĎOM ZO SÝRIE, JEMENU ALEBO IRAKU, ABY PRILETELI DO MINSKU A PRÍLEV MIGRANTOV SA ZAČAL UTLMOVAŤ.
- KONCOM NOVEMBRA MIGRANTI ZAČALI ŽIADAŤ O DOBROVOĽNÚ REPATRIÁCIU.
  - NAPRIEK TOMU SA ICH NA HRANICIACH STÁLE HROMADILO AŽ 20 000.
- EURÓPSKA KOMISIA NAVRHLA, ABY SA TROM ČLENSKÝM ŠTÁTOM EÚ HRANIČIACIM S BIELORUSKOM UMOŽNILO SPRACOVAŤ ŽIADATEĽOV O AZYL DO 16 TÝŽDŇOV, ČO JE VIAC AKO ŠTYRI TÝŽDNE, KTORÉ STANOVUJE PRÁVO EÚ.

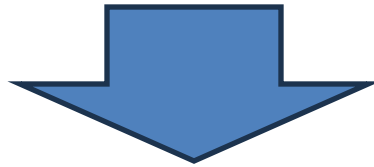

**NIEKOĽKO MIGRANTOV, KTORÍ MOHLI PREJSŤ, BOLÍ UMIESTNENÍ V HROZNÝCH
PODMIENKACH V SKLADOCH**

2 MIGRÁCIA

- EURÓPSKY SÚD PRE ĽUDSKÉ PRÁVA ROZHODOL, ŽE KRAJINY NIE SÚ POVINNÉ MIGRANTOV PRIJAŤ.

**ŠTYRIA MIGRANTI ZOMRELI V SEPTEMBRI NA POĽSKEJ HRANICI NA PODCHLADENIE
PROJEKT „NEZVESTNÍ MIGRANTI“ INFORMOVAL O 22 PREDPOKLADANÝCH ÚMRTIACH
MIGRANTOV**

2 MIGRÁCIA

„Žartoval som, že wagnerovci si medzi sebou hovoria: Pod'me na exkurziu do Rzeszówa“

Lukašenko

2 MIGRÁCIA

Vysoký predstaviteľ EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Joseph Borrell: „cynické zneužívanie migrantov a utečencov“ zo strany Bieloruska.

Predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyen konanie Bieloruska označila priamo za hybridný útok na hranice EÚ.

2 MIGRÁCIA

- TAKTIKA HYBRIDNEJ VOJNY JE ÚČINNEJŠIA AKO POKUSY O NÁTLAK.
- PRÍCHOD MIGRANTOV POSKYTUJE CIEĽOVEJ KRAJINE LEN MALÝ MANÉVROVACÍ PRIESTOR.
- VNÚTORNÉ NEZHODY:
  - PRIJATIE NEŽIADUCICH MIGRANTOV
  - ALEBO ZJAVNÉ PORUŠOVANIE ĽUDSKÝCH PRÁV NA HRANICIACH.

2 MIGRÁCIA – zhrnutie

- LUKAŠENKO VEREJNE POHROZIL, ŽE EÚ ZAPLAVÍ MIGRANTMI A DROGAMI;
- ZNEUŽITIE MIGRANTOV NA POLITICKÉ ÚČELY;
- LUKAŠENKOV REŽIM VYTVORIL SYSTÉM NA PREPRAVU MIGRANTOV Z IRAKU, TURECKA A INÝCH KRAJÍN DO MINSKA
- POMOCOU BIELORUSKÝCH PRÍSLUŠNÍKOV POHRANIČNEJ STRÁŽE UĽAHČIL ICH NELEGÁLNY PRECHOD DO EÚ;
- BIELORUSKÝ REŽIM POUŽÍVAL NA VYTLÁČANIE MIGRANTOV NA ÚZEMIE EÚ SILU A ŠÍRIL PROPAGANDU A DEZINFORMÁCIE OBVIŇUJÚCE ČLENSKÉ ŠTÁTY EÚ Z UĽAHČOVANIA NELEGÁLNEJ MIGRÁCIE DO BIELORUSKA;
- LUKAŠENKO NAVRHOV ZRUŠENIE POVINNOSTI BIELORUSKA PRIJÍMAŤ VRACAJÚCICH SA MIGRANTOV;

3 OVPLYVNĚOVANIE VOLEBNÝCH VÝSLEDKOV

- ovplyvňovanie vnútro politickej situácie pomocou zasahovaním zahraničných aktérov
  - budovanie siete kontaktov medzi politickými aktérmi (priama či sprostredkovaná podpora pre vybraných politických kandidátov alebo politické strany,
  - zapojenie komplexných sietí aktérov s cieľom znemožniť či sťažiť identifikáciu skutočného pôvodcu takéhoto financovania.
  - finančná podpora pre politické strany, kandidátov alebo konkrétne volebné kampane
  - informačná podpora poskytovaním informácií o politických či ideových oponentoch (neoprávnené vniknutie do počítačových sietí a systémov),
  - manipulácia verejnej mienky prostredníctvom dlhodobých, cielených informačných operácií s využitím siete spriaznených médií, účtov na sociálnych médiách a automatizácie, čiže propagandou
  - individualizované politické posolstvá založené na psychometrii (tzv. micro-messaging),
  - politická polarizácia založená na skupinovej dynamike online prostredia,
  - cielené šírenie falošných informácií s využitím sociodemografických dát.

3 OVPLYVNĚOVANIE VOLEBNÝCH VÝSLEDKOV

DEZINFORMAČNÁ KAMPAŇ ZAMERANÁ NA VOLIČOV V USA PRED PREZIDENTSKÝMI VOĽBAMI V ROKU 2016

➤ VYŠETROVATEĽ, ROBERT MUELLER, OBVINIL 32 OSÔB, Z KTORÝCH 26 JE RUSKÝCH, A 3 RUSKÉ SPOLOČNOSTI.

➤ RUSKÍ TROLLOVIA, KOMENTOVANIE SPRAVODAJSKÝCH ČLÁNKOV, FALOŠNÉ ÚČTY NA FACEBOOKU A TWITTERI.

➤ NEŠTÁTNE SKUPINY A JEDNOTLIVCI.

➤ SOCIÁLNE MÉDIÁ, BLOGY, ČLÁNKY, MÉDIÁ...

CONSPIRACY TO COMMIT AN OFFENSE AGAINST THE UNITED STATES; FALSE REGISTRATION OF A DOMAIN NAME; AGGRAVATED IDENTITY THEFT; CONSPIRACY TO COMMIT MONEY LAUNDERING

RUSSIAN INTERFERENCE IN 2016 U.S. ELECTIONS

DETAILS

On July 13, 2018, a federal grand jury sitting in the District of Columbia returned an indictment against 12 Russian military intelligence officers for their alleged roles in interfering with the 2016 United States (U.S.) elections. The indictment charges 11 defendants, Boris Alekseyevich Antonov, Dmitry Sergeyevich Badin, Nikolay Yuryevich Kozachek, Aleksey Viktorovich Lukashov, Artem Andreyevich Malyshev, Sergey Aleksandrovich Morgachev, Aleksandr Vladimirovich Osadchuk, Aleksey Aleksandrovich Potomkin, Ivan Sergeyevich Yermakov, Pavel Vyacheslavovich Yershov, and Viktor Borisovich Netyksho, with a computer hacking conspiracy involving gaining unauthorized access into the computers of U.S. persons and entities involved in the 2016 U.S. presidential election, stealing documents from those computers, and staging releases of the stolen documents to interfere with the 2016 U.S. presidential election. The indictment also charges these defendants with aggravated identity theft, false registration of a domain name, and conspiracy to commit money laundering. Two defendants, Aleksandr Vladimirovich Osadchuk and Anatoliy Sergeyevich Kovalev, are charged with a separate conspiracy to commit computer crimes, relating to hacking into the computers of U.S. persons and entities responsible for the administration of 2016 U.S. elections, such as state boards of elections, secretaries of state, and U.S. companies that supplied software and other technology related to the administration of U.S. elections. The United States District Court for the District of Columbia in Washington, D.C. issued a federal arrest warrant for each of these defendants upon the grand jury's return of the indictment.

THESE INDIVIDUALS SHOULD BE CONSIDERED ARMED AND DANGEROUS, AN INTERNATIONAL FLIGHT RISK, AND AN ESCAPE RISK
If you have any information concerning this case, please contact your local FBI office, or the nearest American Embassy or Consulate.

3 OVPLYVNĚNÍ VOLEBNÝCH VÝSLEDKOV

FRANCÚZSKÉ PREZIDENTSKÉ VOĽBY 2017

- EMMANUEL MACRON A ĎALŠÍ KANDIDÁTI TERČOM DEZINFOMAČNÝCH KAMPANÍ, TROLLOV.
- LA PENOVA, PODPOROVANÁ RUSKOM A RUSKÝMI MÉDIAMI.
- POPULIZMUS.

3 OVPLYVNĚNÍ VOLEBNÝCH VÝSLEDKOV

Revealed: The Explosive Secret Recording That Shows How Russia Tried To Funnel Millions To The "European Trump"

A close aide to Italy's deputy prime minister Matteo Salvini held covert talks to pump Russian oil money to his far-right party. BuzzFeed News has the tape.

Matteo Salvini predseda strany Liga Severu, nosil tričká s tvárou Putina. Je známy populistickou agendou aj masovými deportáciami migrantov z lodí.

3 OVPLYVNĚOVANIE VOLEBNÝCH VÝSLEDKOV

ZHRNUTIE

- Ovplyvňovanie volieb je častou súčasťou hybridných operácií.
- Politickí kandidáti - rovnaký profil:
  - Obete boli zvyčajne proeurópske (EÚ),
  - pro-NATO
  - a v prospech sankcií voči Rusku v súvislosti s anexiou Krymu.
- Kybernetické útoky sú čoraz viac využívané pri ovplyvňovaní volieb v západných krajinách.
- Výskyt dezinformačných kampaní sa každým rokom zväčšuje a dezinformácie sa stávajú aj súčasťou predvolebného boja.
- Štáty a ich neštátne skupiny alebo jednotlivci (nie je úplne možné definovať zdroj, financovanie dezinformačnej kampane alebo či mala domáci alebo medzinárodný účinok).

Ďakujem za pozornosť